

STUDIJŲ MODULIO / DALYKO APRAŠAS

Kodas	Apimtis kreditais	Institucija	Fakultetas	Katedra/Institutas
	5	VU	Šiaulių akademija	Edukologijos institutas
		VU	Filosofijos fakultetas	Sociologijos ir socialinio darbo institutas

Studijų dalyko pavadinimas lietuvių kalba

Specialiojo ir įtraukiojo ugdymo teorijos

Studijų dalyko pavadinimas anglų kalba

Theories of Special and Inclusive Education

Anotacija lietuvių kalba (iki 500 simbolių)

Studijų dalykas orientuotas į tai, kad doktorantai įgytų konceptualių specialiojo ir įtraukiojo ugdymo teorinių žinių bei gebėjimų jas taikyti tiriant ir analizuojant socialinius edukacinius reiškinius, tobulinant įtraukiojo ugdymo kultūrą, politiką ir praktiką, kuriant naujas žinias. Studijų procese sudaromos galimybės teorines žinias pritaikyti analizuojant realius socialinius edukacinius reiškinius. Tiriant edukacinius reiškinius, skatinama vadovautis esminiais žmogaus teisių, socialinio teisingumo ir lygių galimybių užtikrinimo principais, taikyti tyrimo dalyvaujant prieigą ir mokytis prisiimti atsakomybę už lyderystę įtraukiojo švietimo plėtros procese planuojant savo mokslinę karjerą ir poveikį švietimui.

Anotacija anglų kalba (iki 500 simbolių)

Study subject aims to guide doctoral students in acquiring conceptual theoretical knowledge in special and inclusive education and to learn to apply this knowledge in researching educational issues, developing knowledge on inclusive culture, policy and practice, creating innovations. The opportunities are provided to apply theoretical knowledge while analysing actual social educational issues. In addition, study subject aims at encouraging doctoral students to follow the main principles of human rights, social justice and equal opportunities for all in their research, to apply principles of the participatory research and learn to assume responsibility and leadership while planning own scientific career and impact for quality education for all.

Dalyko tikslas

Įgyti konceptualių specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių ugdymo įtraukiojo ugdymo kontekste teorinių žinių bei gebėjimų taikyti teorines nuostatas tiriant ir analizuojant specialiojo ugdymo turinį bei procesą, tobulinant ugdymo kultūrą, politiką ir praktiką, kuriant naujas žinias. Studijų rezultatai:

- konceptualios specialiojo ir įtraukiojo ugdymo teorinės žinios ir svarbiausių teorinių principų supratimas;
- gebėjimas taikyti teorines įtraukiojo ugdymo nuostatas analizuojant specialiojo ugdymo reiškinius ugdymo kultūros, politikos ir praktikos dimensijose;
- gebėjimas vadovautis įtraukiojo ugdymo paradigma ugdant specialiųjų ugdymosi poreikių turinčius mokinius, konstruojant tyrimo dizainą, atliekant tyrimą, analizuojant bei interpretuojant tyrimo rezultatus, kuriant naujas žinias;
- vertybinės nuostatos vadovautis bendraisiais žmogaus teisių ir negalią ar sutrikimus turinčių asmenų lygių galimybių užtikrinimo principais, atsakomybės prisiėmimas už lyderystę specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių įtraukiojo ugdymo plėtros procese.

Dalyko turinys: temos ir studijų metodai

1. Nuo transformacinės emancipacinės prie postmodernistinės paradigmos:
1.1. Specialiojo ugdymo transformacijos pereinant nuo medicininio (klinikinio-korekcinio) prie socialinio (socialinio-interakcinio) neįgaliųjų ugdymo modelio. Studijų metodai: mokslinės literatūros šaltinių analizė, diskusija, atvejų analizė.

1.2. Makrosociologinės ir mikrosociologinės teorijos ir jų taikymas ugdant specialiųjų ugdymosi poreikių turinčius mokinius įtraukiojo ugdymo sistemoje. Socialinio konstruktyvizmo teorija. Simbolinio interakcionizmo teorija. Studijų metodai: mokslinės literatūros šaltinių analizė, diskusija.

1.3 Specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių įtraukiojo ugdymo teorinis pamatas: humanizmas ir bendražmogiškos vertybės ugdyme; postmodernizmas ir įtraukusis ugdymas; L. Vygotskio asmenybės raidos teorija, H. Gardnerio daugialypio intelekto teorija, universalus mokymosi modelis ir ugdymo personalizavimas; pokyčių teorija įtraukiojo ugdymo kontekste. Studijų metodai: mokslinės literatūros šaltinių analizė, diskusija.

1.4. Pozityvioji psichologija ir specialusis bei įtraukusis ugdymas. Į šeimą orientuota pozityvioji psichologija. Specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių ugdymas žmogaus teisių perspektyvoje: naujausi tarptautiniai ir nacionaliniai susitarimai. Studijų metodai: teisinių dokumentų analizė, atvejų analizė.

Studijų metodai: mokslinės literatūros analizė, diskusija.

2. Teorinių įtraukiojo ugdymo nuostatų ir ugdymo praktikos dermė:

2.1. Skirtybių ir sunkumų konstravimas.

2.2. „Etiketizavimas“ ir socialinė atskirtis.

2.3. Lytiškumas ir specialiųjų ugdymosi poreikių mokinių įtrauktis.

2.4. Negalia ir įtrauktis.

2.5. Specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių ugdymo kultūra, politika ir praktika įtraukiojo ugdymo paradigmoje.

Studijų metodai: mokslinės literatūros šaltinių analizė, diskusija, atvejo analizė.

3. Tyrimų ir į specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių įtraukiojo ugdymo dimensijos dermė.

Studijų metodai: mokslo straipsnių ir ataskaitų analizė, diskusija.

Studijų pasiekimų vertinimas

Studijų pasiekimų vertinimą sudaro:

Egzaminas (60 proc.)

Rašto darbas: (40 proc.)

Pagrindinė literatūra

1.	Tichá, R., Abery, B., Johnstone, C., Poghosyan, A., & Hunt, P. (Eds.) (2018). Inclusive Education Strategies: A Textbook. Minneapolis, MN, USA: University of Minnesota; Yerevan, Armenia: UNICEF Armenia & Armenian State Pedagogical University. inclusive-education-strategies-textbook-v3accessible.pdf
2.	Akpan, J. P., & Beard, L. A. (2016). Using constructivist teaching strategies to enhance academic outcomes of students with special needs. <i>Universal Journal of Educational Research</i> , 4(2), 392-398.
3.	Armstrong, T. (2017). Neurodiversity: The future of special education? <i>Differences, Not Disabilities</i> , 74(7), 10-16.
4.	Miltenienė, L., Kaffemanienė, I., Melienė, R., Kairienė, D., Geležinienė, R., Tomėnienė, L. (2020). Specialusis ugdymas ir jo transformacijos įtraukiojo švietimo kontekste. Monografija. Šiauliai: Šiaulių universitetas.
5.	Ališauskas A., Ališauskienė S. Gerulaitis D., Kaffemanienė I., Melienė R., Miltenienė L. (2011). Specialiųjų ugdymo(si) poreikių tenkinimas: Lietuvos patirtis užsienio šalių kontekste. Mokslo studija. Šiauliai.
6.	Clough P., Corbett J. (2010). <i>Theories of inclusive education: a student' guide</i> . Los Angeles: SAGA, 2010.
7.	Duoblienė, L. (2011). Ideologizuotos švietimo kaitos teritorijos. Monografija. Vilniaus universitetas.
8.	Inclusion in socio-educational frames. Inclusive school cases in four European countries. (2017). Ed. Galkiene A. Vilnius: LEU leidykla.
9.	Mitchell D. (2018). <i>The Ecology of Inclusive Education: Strategies to Tackle the Crisis in Educating Diverse Learners</i> , Routledge.
10.	Ruškus, J. (2007). Neįgalumas ir socialinis dalyvavimas: kritinė patirties ir galimybių Lietuvoje refleksija : monografija / Jonas Ruškus, Gintautas Mažeikis; Šiaulių universitetas. Šiauliai : Šiaulių universiteto leidykla.
11.	Šumskienė E., Gevorgianienė V., Ralytė R. (2019). Implementation of CRPD in the post-Soviet region: between imitation and authenticity. In <i>The Routledge Handbook on Disability Activism</i> . Edited by Maria Berghs, Tsitsi Chataika, Yahya El-Lahib and Andrew K. Dube.

Papildoma literatūra

1.	Ališauskas, A. (2019). Vaiko situacijos vertinimas: sėkmingo ugdymosi link. Mokomoji knyga. Šiauliai: Šiaulių universitetas.
2.	Carter, S., & Abawi, L. (2018). Leadership, inclusion, and quality education for all. <i>Australasian Journal of Special and Inclusive Education</i> , 42(1), 49-64. https://doi.org/10.1017/jsi.2018.5
3.	Downes, P., Nairz-Wirth, E., & Rusinaitė, V. (2017). Structural indicators for inclusive systems in and around schools: NESET II report. (Analytical report-Study No. NC-01-16-894-EN-N). Luxembourg: Publications Office of the European Union. doi:10.2766/200506
4.	Fougeyrollas, P., Boucher, N., Edwards, G., Grenier, Y., & Noreau, L. (2019). The disability creation process model: A comprehensive explanation of disabling situations as a guide to developing policy and service programs. <i>Scandinavian Journal of Disability Research</i> , 21(1), 25-37. http://doi.org/10.16993/sjdr.62
5.	Haeghele, J. A., & Hodge, S. (2016). Disability discourse: Overview and critiques of the medical and social models. <i>Quest</i> , 68(2), 193-206. doi:10.1080/00336297.2016.1143849
6.	Haug, P. (2017). Understanding inclusive education: Ideals and reality. <i>Scandinavian Journal of Disability Research</i> , 19(3), 206-217. http://doi.org/10.1080/15017419.2016.1224778
7.	Inclusion Europe. (2018). Exploratory study on the inclusion of pupils with complex support needs in mainstream schools. Brussels, Belgium: European Union.
8.	Pickl, G., Holzinger, A., & Kopp-Sixt, S. (2016). The special education teacher between the priorities of inclusion and specialisation. <i>International Journal of Inclusive Education</i> , 20(8), 828-843. https://doi.org/10.1080/13603116.2015.1115559
9.	Ramberg, J., & Watkins, A. (2020). Exploring inclusive education across Europe: Some insights from the European agency statistics on inclusive education. <i>FIRE: Forum for International Research in Education</i> , 6(1), 85-101.
10.	Somma, M. (2020). From segregation to inclusion: Special educators' experiences of change. <i>International Journal of Inclusive Education</i> , 24(4), 381-394. https://doi.org/10.1080/13603116.2018.1464070
11.	Ališauskienė, S., Gevorgianienė, V., Exploring professional boundaries: a shift to inter-professional early childhood intervention practice in Lithuania / Stefanija Ališauskienė, Violeta Gevorgianienė. // Society, integration, education : proceedings of the international scientific conference, May 22nd-23rd, 2015. Vol. III / edited by Velta Lubkina, Svetlana Usca. Rēzekne : Rēzeknes Augstskola, 2015. ISBN 9789984441689. p. 15-30.
12.	Ališauskienė, S., Miltenienė, L. Inclusive education – the need for systemic changes = Kształcenie integracyjne – konieczność zmian systemowych. // Multicultural Studies. Wrocław : Uniwersytet Wrocławski. ISSN 2451-2877. 2017, T. 4, p. 167-188.
13.	Corbett J. (2015). Supporting Inclusive Education. Taylor & Francis Group. [elektroninėje laikmenoje] http://www.inclusivelearningnorth.co.uk/SiteAssets/moosep-qft21/Corbett%20Supporting%20Inclusive%2
14.	Booth T., Ainscow M. (2016). Index for Inclusion: a guide to school development led by inclusive values. Index for Inclusion Network.
15.	Devarakonda Ch. (2013). Diversity and Inclusion in Early Years. SAGE, 2013
16.	Disability studies in education : readings in theory and method / editor Susan L. Gabel. (2005). New York: Peter Lang.
17.	Gevorgianienė V., Šumskienė E. P.S. for post-Soviet: / Journal of intellectual disabilities. 2017 Jan 1:1744629517701561. doi: 10.1177/1744629517701561
18.	International practices in special education: debates and challenges / Margret A. Winzer and Kas Mazurek, editors. (2011). Washington (Wash.) : Gallaudet University Press.
19.	Mitchell D. (2014). What Really Works in Special and Inclusive Education– Using evidence-based teaching strategies, Routledge, 2014
20.	Mitchell D. (2016). Diversities in Education: Effective ways to reach all learners. Routledge, 2016
21.	Oxford Handbook of Positive Psychology. Editor-in-Chief Nathan, P., E. Edited by Lopez, Sh., J., Snyder, C., R. (2009). Oxford University Press.
22.	Nutbrown, C., Clough, P., Atherton, F. (2013). Inclusion in the Early Years. SAGE, 2013.
23.	Psychology for inclusive education: new directions in theory and practice (2009). Edited by Peter Hick, Ruth Kershner and Peter T. Farrell. London; New York : Routledge, 2009.
24.	Research in special education: designs, methods, and applications / edited by Phillip D. Rumrill, Jr., Bryan G. Cook, Andrew L. Wiley. (2011) 2nd ed. Springfield (Ill.): Charles C. Thomas.
25.	Siebers T. (2011). Disability theory / Tobin Siebers Ann Arbor (Mich.): University of Michigan Press, 2011.

Studijų dalyko/modulio rengėjai/dėstytojai

Eil. Nr.	Vardas, pavardė	Institucija	Pedagoginis vardas, mokslo laipsnis	Elektroninio pašto adresas
1	Renata Geležinienė	VU SA	Doc. dr.	renata.geleziniene@sa.vu.lt
2	Violeta Gevorgianienė	VU	Doc. dr.	violeta.gevorgianiene@fsf.vu.lt

Patvirtinta Edukologijos mokslo doktorantūros komiteto 2022 m. 09 mėn. 16 d. nutarimu Nr. 15600-KT-306